

PRIEKŠLIKUMS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS KATEGORIJAS UN FUNKCONĀLĀ ZONĒJUMA MAIŅAI

Teritorijas nosaukums: dabas liegums „Ventas ieleja”

ĪADT kategorija: valsts rezervāts ☐
nacionālais parks ☐
dabas parks ☐
aizsargājamais ainavu apvidus ☐
dabas liegums ☒
dabas piemineklis ☐

NATURA 2000 teritorijas statuss: SPA ☐
SCI ☒
SPA+SCI ☐

ATRAŠANĀS VIETA

Koordinātas: LKS-92

X		3	2	1	5	1	6
Y	6	3	7	5	5	6	6

ģeogrāfiskās

LAT	5	7	°	0	1	'	1	3	"
LON	2	1	°	5	7	'	0	1	"

Platība: Paliek nemainīga - 2513 ha

Novadi: Kuldīgas novads

1. Vispārēja informācija par teritoriju:

Dabas liegums „Ventas ieleja” atrodas Latvijas rietumu daļā, Kuldīgas novadā (pirms administratīvi teritoriālās reformas – Kuldīgas pilsētas, Rumbas, Pelču un Padures pagasta teritorijā), tā kopējā platība ir 2513 ha. Lieguma teritorija ir orientēta ziemeļrietumu – dienvidaustrumu virzienā, attālums starp tās galējiem punktiem ir aptuveni 21,5 km, maksimālais platums austrumu – rietumu virzienā ir 2,5 km. Dabas liegums ietver Ventas upes ieleju un tai piegulošās teritorijas. Dabas liegums „Ventas ieleja” izveidots 1957. gadā un kopš 2004. gada dabas liegums ir iekļauts Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā – NATURA 2000 teritoriju tīklā.

1. Dabas lieguma robežas noteiktas atbilstoši 15.06.1999. MK noteikumiem Nr. 212 „Noteikumi par dabas liegumiem” (89. pielikums);
2. Natura 2000 statuss noteikts ar 15.09.2005. likumu “Grozījumi likumā "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām””; Natura 2000 kods LV0507100, vietas tips – B (teritorijas, kas noteiktas īpaši aizsargājamo sugu, izņemot putnus, un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai);
3. Dabas liegumā atrodas ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais piemineklis „Ventas rumba”, tā robežas noteiktas 17.04.2001. MK noteikumu Nr. 175 „Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem” 85. pielikumā; dabas lieguma ziemeļu daļā, Ventas upes labajā krastā atrodas Maņģenes dendroloģiskie stādījumi (aptuveni 68 ha platībā), to aizsargājamā dabas pieminekļa statusu nosaka 20.03.2001. MK noteikumu Nr. 131 „Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem” 30. pielikums.

4. 12.03.2002 MK noteikumi Nr. 118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" nosaka prioritāros zivju ūdeņus, t.sk. Ventas posms leļpus Kuldīgas-Rīgas šosejas tilta noteikts kā lašveidīgo zivju ūdeņu tips;

5. Neliela daļa „Ventas ielejas” lieguma ziemeļaustrumu daļā iekļauta „BirdLife International” izdevumā „Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgas vietas Latvijā” kā putniem nozīmīgās vietas „Maņģenes meži” sastāvdaļa.

Dabas lieguma nozīmīgākās vērtības atbilstoši Dabas aizsardzības pārvaldes mājas lapā publicētajai informācijai ir šādas: teritorija ļoti bagāta ar daudzveidīgiem biotopiem, no kuriem raksturīgākie un interesantākie - nogāžu un gravu meži, sausas pļavas kaļķainās augsnēs, dolomītu un smilšakmens atsegumi u.c. Izcili daudz retu augu (maurloks, lāksis, mūru sīkpaparde, dobais cīrulītis, mīkstā cietpiere u.c.) un dzīvnieku (cīrulīšu dižtauriņš, marmora rožvabole, rūsganbrūnais koksngrauzis, ziemeļu gulbis, zivjērglis, mežirbe, niedru lija, klinšu ērglis u.c.) sugu.

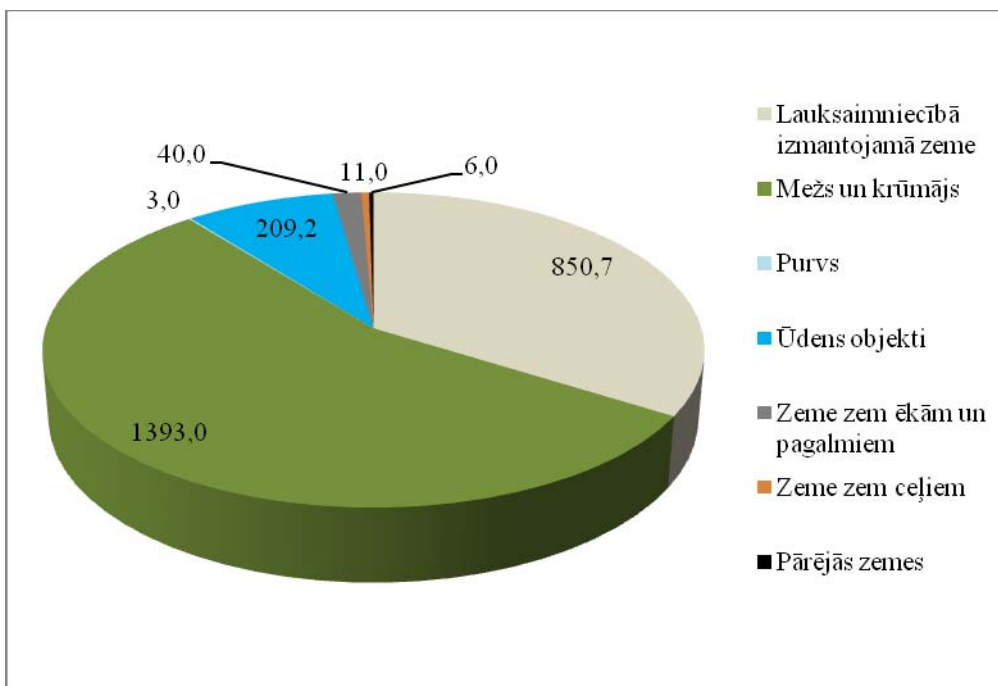
Atbilstoši MK noteikumu Nr. 140 „Dabas lieguma „Ventas ieleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 1. punktam: noteikumi nosaka dabas lieguma "Ventas ieleja" individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību, kā arī tā funkcionālo zonējumu, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzību, teritorijai raksturīgo ainavu saglabāšanu, kā arī dabas un kultūras pieminekļu aizsardzību, vienlaikus saglabājot teritoriju apmeklētāju atpūtai, izglītošanai un ilgtspējīgai apsaimniekošanai.

Natura 2000 anketā uzskaitītie biotopi ir aprakstīti 1. tabulā.

2. Zemes lietojuma veidi:

Vairāk kā pusi dabas lieguma platības (1393 ha, 55,4%) aizņem mežu teritorijas; lielākoties tās atrodas uz ziemeļiem no Kuldīgas pilsētas. Aptuveni 850 ha (33,9%) lieguma teritorijas aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Vienlaidus lauksaimniecības zemju platības atrodamas uz dienvidiem no Kuldīgas un Kuldīgai tieši piegulošās teritorijās. Lieguma ziemeļu daļā aramzemes un zālāji izvietoti atsevišķos plankumos ap viensētām, daļa no tām sākušas aizaugt. Vairums lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir meliorētas, pārsvarā ar atklāto drenāžu.

Ūdeņu teritorijas aizņem 209 ha (8,3%) dabas lieguma teritorijas, pārējie zemes lietojuma veidi – zeme zem ēkām un pagalmiem, zeme zem, ceļiem, parki – sastāda 60 ha, kas ir 2,3% no dabas lieguma platības (skat. 1. attēlu).

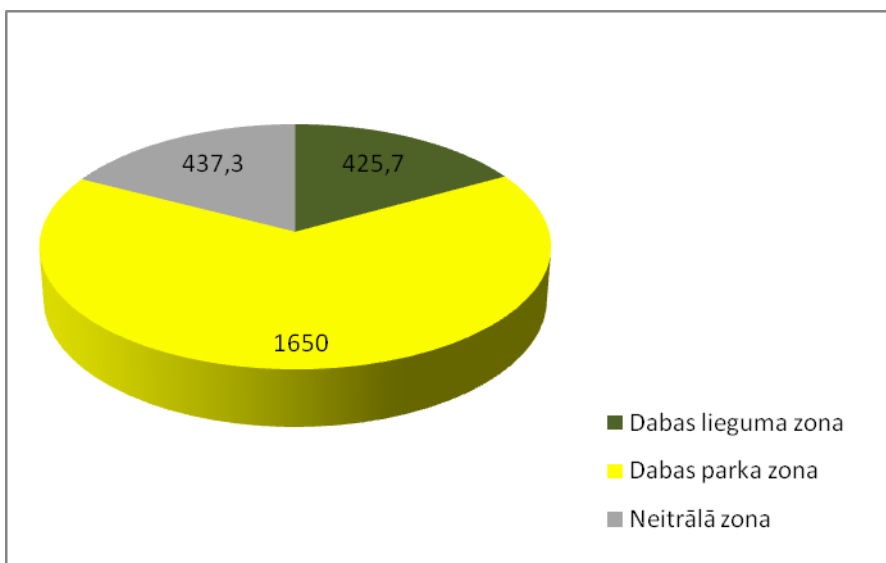

1. attēls Zemes lietojuma veidi dabas liegumā „Ventas ieleja”

Dabas lieguma „Ventas ieleja” teritorijā atrodas aptuveni 733 zemes gabali. Vidējā zemes gabalu platība dabas lieguma teritorijā ir 3,2 ha. Zemes gabali ar nelielu platību koncentrējušies vasarnīcu ciematā „Ābele” (600m²), kā arī uz ziemeļaustrumiem no Kuldīgas pilsētas.

2. Esošais un funkcionālais zonējums:

Esošo funkcionālo zonējumu nosaka MK noteikumi Nr. 140 „Dabas lieguma Ventas ieleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (14.02.2004). Noteikumi nosaka 3 zonas: dabas lieguma (aizņem 17% no teritorijas), dabas parka (aizņem 66% no teritorijas) un neitrālo zonu (aizņem 17 % no teritorijas (skat. 2. attēlu).

2. attēls. Dabas lieguma „Ventas ieleja” spēkā esošais zonējums

3. Teritorijā sastopamie īpaši aizsargājamie biotopi un sugas:

Dabas liegumā „Ventas ieleja” īpaši aizsargājamo biotopu saraksts ir iekļauts 1. tabulā un biotopu robežas ir attēlotas kartē 2. pielikumā.

1. tabula Īpaši aizsargājamie biotopi dabas liegumā “Ventas ieleja”

N.p.k.	Nosaukums saskaņā ar „Biotopu rokasgrāmatu” (2004) un MK noteikumiem Nr. 421	Nosaukums saskaņā ar grāmatu „Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā” (2010)	ES nozīmes biotopu klasifikatora kods	Īpaši aizsarg. biotopa veids (MK noteik. Nr.421)	Platība, ha	% no teritorijas	% no teritorijas Natura 2000 anketā
1.	Upju straujtes (Kāples un ūdenskritumi)	Upju straujtes un dabiski upju posmi	3260	5.6, 5.18	100,87	4,0	0,01
2.	Dūņaini upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju	nemainīts	3270		<0.01	<0,001	0,02
3.	Sausas pļavas kaļķainās augsnes	Sausi zālāji kaļķainās augsnes	6210	3.21.	49,62	2,0	2,0
4.	Eitrofas augsto lakstaugu audzes	nemainīts	6430		18,3	0,7	0,1
5.	Sugām bagātas atmatu pļavas	Sugām bagātas ganības un ganības pļavas	6270*		2,92	0,1	0,1
6.	Upju palieņu pļavas	Palieņu zālāji	6450		7,72	0,3	
7.	Minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi	Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji	7160	2.10	0,18	0,007	0,01
8.	Pārejas purvi un slīkšņas	nemainīts	7140		4,5	0,18	0,5
9.	Kaļķiežu atsegumi	Karbonātisko pamatiežu atsegumi	8210	8.15.	0,08	0,003	
10.	Smilšakmens atsegumi	nemainīts	8220	8.17.	0,24	0,009	0,001
11.	Netraucētas alas	nemainīts	8310	8.16.	0,01	<0,001	0,001
12.	Nogāžu un gravu meži	nemainīts	9180*	1.16.	110,9	4,4	2,0
13.	Boreālie meži	Veci vai dabiski boreālie meži	9010*		192,4	7,7	0,3

N.p.k.	Nosaukums saskaņā ar „Biotopu rokasgrāmatu” (2004) un MK noteikumiem Nr. 421	Nosaukums saskaņā ar grāmatu „Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā” (2010)	ES nozīmes biotopu klasifikatora kods	Īpaši aizsarg. biotopa veids (MK noteik. Nr.421)	Platība, ha	% no teritorijas	% no teritorijas Natura 2000 anketā
14.	Purvaini meži	nemainīts	91D0*		10,40	0,41	1,5
15.	Pārmitri platlapju meži	Aluviāli krastmalu un palieņu meži	91E0*	1.13.	15,4	0,61	
16.	Primārie meži upju meandru lokos	nemainīts	-	1.10.	2,80	0,11	
				Kopā	516,27	20,54	6,542

Īpaši aizsargājamo biotopu karte ir pievienota 2. pielikumā.

3. pielikumā uzskaitītas retās un aizsargājamās augu sugas (kopumā 44 Latvijā aizsargājamās un 2 Eiropas nozīmes aizsargājamās augu sugas), kuras atrodas „Ventas ielejā”, un norādīti biotopi, kuros tās sastopamas. No 3. pielikumā uzskaitītajām retajām un aizsargājamām vaskulāro augu sugām 7 sugas ir sastopamas ārpus īpaši aizsargājamiem biotopiem, bet vairumā gadījumu tās atrodas dabas lieguma „Ventas ieleja” dabas lieguma zonā; no sūnaugiem 3 sugas teorētiski ir iespējams sastapt ārpus aizsargājama biotopa. Tātad vairums reto un īpaši aizsargājamo augu sugu aug aizsargājamajos biotopos.

Daļa dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā fiksēto aizsargājamo augu sugu atradņu atrodas ārpus kartogrāfiskajā materiālā iekļautajiem aizsargājamiem biotopiem, taču 32 vaskulāro augu atradnes un 23 sūnaugu atradnes (69% reģistrēto atradņu) ietilpst dabas lieguma zonā.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā kartētas 58 aizsargājamo bezmugurkaulnieku atradnes, no tām 44 atradnes (87%) atrodas dabas lieguma zonā. Konstatēts, ka nozīmīgākie biotopi, kuri piemēroti īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu dzīvotnēm, ir gravu un nogāžu meži ar tajos sastopamajām platlapju mežaudzēm un liela diametra ozoliem. Lielākā daļa šo biotopu iekļauti dabas lieguma zonā. Teritorijā konstatētas 16 Latvijā īpaši aizsargājamās un 2 Eiropas nozīmes aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugas.

„Ventas ielejā” sastopamas arī 15 Latvijā īpaši aizsargājamās un 12 Eiropā aizsargājamās putnu sugas, 2 Latvijā īpaši aizsargājamās un 3 Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās abinieku un rāpuļu sugas, 6 Latvijā aizsargājamās vai ierobežoti izmantojamās un 4 Eiropas nozīmes aizsargājamās zīdītāju sugas.

4. Teritorijas aizsardzības kategorijas maiņas un funkcionālā zonējuma nepieciešamības pamatojums.

Dabas lieguma “Ventas ieleja” dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā 2009. – 2010. gadā tika konstatēts, ka teritorijai nepieciešams mainīt funkcionālo zonējumu, ko noteica vairāki faktori:

- 1) Spēkā esošajam zonējumam vecajā dabas aizsardzības plānā, kurš tika izstrādāts 2002. - 2003. gadā, nav sniegts zinātniskais pamatojums, taču tas izveidots atbilstoši tā brīža pieejamajai informācijai ar norādi, ka jāveic atrašanās vietu precizēšana aizsargājamiem biotopiem un sugām;
- 2) Izstrādājot dabas aizsardzības plānu 2009. – 2010. gadā, tika precizētas aizsargājamo biotopu teritorijas un sugu atradnes un, salīdzinot tās ar spēkā esošo zonējumu (sk. 1. pielikumā), tika konstatēts, ka dabas lieguma zonā atrodas tikai **28 %** no konstatētajiem aizsargājamiem biotopiem (t.sk. esošajā DLZ ietilpst tikai **40%** no aizsargājamiem meža biotopiem).
- 3) Izvērtējot teritorijas dabas vērtības, sociālekonomiskos aspektus un funkcionālo zonu aprobežojumus individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos (IAIN), tika ierosināts izveidot arī ainavu aizsardzības zonu. Tajā galvenokārt iekļauti lielākie lauksaimniecības zemju masīvi ar viensētām, kur zemju apsaimniekošanai būtiski tiek samazināti dažādi aprobežojumi, un urbanizētas teritorijas Kuldīgas pilsētas teritorijā un tuvākajā apkārtnē, kuras ir nozīmīgs tūrisma un rekreācijas resurss. Jāpiezīmē, ka ainavu aizsardzības zonas izveide ierosināta jau iepriekšējā dabas aizsardzības plānā, lielākajā daļā (66%) lieguma teritorijas, taču, sagatavojot IAIN, visa šī teritorija iekļauta dabas parka zonā bez jebkāda zinātniskā pamatojuma.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā 2009. – 2010. gadā tika vērtēts arī jau iepriekšējā dabas aizsardzības plānā iekļautais priekšlikums par dabas lieguma statusa maiņu no dabas lieguma uz dabas parku. Ņemot vērā gan aizsargājamās teritorijas novērtējumu, gan funkcionālā zonējuma izmaiņas un to pamatojumu (sk. augstākminēto pamatojumu), tika nolemts šo priekšlikumu saglabāt arī topošajā dabas aizsardzības plānā. Jāpiezīmē, ka šobrīd piedāvātais teritorijas zonējums un IAIN nodrošina aizsargājamo dabas vērtību aizsardzību, neskatoties uz teritorijas statusa maiņu. Kā papildus faktors augstāk minētajiem, kuri ņemti vērā, virzot teritorijas statusa maiņu, ir jāmin arī **teritorijas nozīme kā tūrisma, rekreācijas un izglītošanas vietai**, kā arī tās augstais potenciāls šajā aspektā. Aizsargājamo teritoriju statuss aprakstīts likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, kurā ir definēts:

- „Dabas liegumi ir cilvēka darbības mazpārveidotas vai dažādā pakāpē pārveidotas dabas teritorijas, kas ietver īpaši aizsargājamo savvaļas augu un dzīvnieku sugu dzīvotnes un īpaši aizsargājamus biotopus” (likuma 7. pants);
- „Dabas parki ir teritorijas, kas pastāv noteikta apvidus dabas un kultūrvēsturiskās vērtības un kas ir piemērotas sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšana. Atpūtas organizēšana un saimnieciskā darbības dabas parkos veicama, nodrošinot tajos esošo dabas un kultūrvēsturisko objektu saglabāšanu” (5. pants).

Izstrādājot dabas aizsardzības plānu 2009. – 2010. gadā, eksperti konstatēja, ka šī teritorija neatbilst dabas lieguma statusam likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” izpratnē.

Pēc Kuldīgas tūrisma informācijas centra provizoriskajiem datiem 2007. gadā Ventas rumbu apmeklēja aptuveni 250 000 tūristu, 2008. gadā – 200 000. Līdz ar to droši var apgalvot, ka dabas liegums “Ventas ieleja” ierindojas starp apmeklētākajām īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām Latvijā. Lai gan apmeklēta tiek tikai ļoti neliela daļa no lieguma teritorijas, piemēram, dabas izglītošanas funkciju ir iespējams nodrošināt ievērojamā apjomā. Tāpat izanalizējot vairākus Kurzemes un Kuldīgas tūrisma informācijas bukletus (piem. „Kurzeme lieliem un maziem”, „Velo maršruts Venta ieleja”, Western Latvia – Kurzeme Tourism Map”), secināts, ka dabas liegums „Ventas ieleja” tajos nav iekļauts. Bukletu izdevēji apstiprināja, ka šāda veida bukletos pamatā tiek iekļauti tikai dabas parki, savukārt, dabas

liegumi netiek iekļauti, lai neapdraudētu to dabas vērtības. Tāpēc dabas lieguma „Ventas ieleja” funkcionalitāte, mūsaprāt, vairāk atbilst dabas parka definējumam.

Saistībā ar teritorijas aizsardzības statusa maiņu jāatzīmē arī tās vērtējums un stāvoklis dažādos laikos un aizsargājamo teritoriju sistēmas izmaiņas laika griezumā. Dabas liegums „Ventas ieleja” dibināts 1957. gadā, kad lielākā daļa teritoriju tika veidotas kā dabas liegumi. Šajā laikā teritorijā vēl neatradās blīvas apbūves teritorijas, kā arī tūrisma, rekreācijas un dabas izglītības funkcijas nebija attīstītas tādā apjomā kā patlaban. Mūsdienās teritorija ir iekļauta Eiropas aizsargājamo teritoriju Natura 2000 tīklā, par pamatu ņemot Natura 2000 anketā sniegtos datus. Apkopojot tos, secināms, ka pēc vairāku ekspertu apmeklējuma teritorijā aizsargājамie biotopi novērtēti tikai 6,5% apmērā no teritorijas kopplatības, pie tam lielākajai daļai no šiem biotopiem piešķirta zemākā jeb „C” reprezentivitātes klase. Salīdzinot, piemēram, ar blakus esošajām aizsargājamām teritorijām - dabas parkiem „Abavas senleja” un „Riežupe”, kā arī dabas liegumu „Maņģenes meži”, aizsargājamo biotopu kopplatības procentos Natura 2000 anketā ir attiecīgi 3.2%, 16.1% un 16.1%.

Piedāvātā zonējuma apraksts

Patlaban teritorijā ir spēkā MK noteikumi nr. 140 “Dabas lieguma “Ventas ieleja” IAIN” (14.02.2006.), kuros noteikts arī spēkā esošais zonējums. Izstrādājot dabas aizsardzības plānu sagatavoti jauni priekšlikumi teritorijas zonējumam. Zonējuma plānošanā ņemti vērā šādi aspekti:

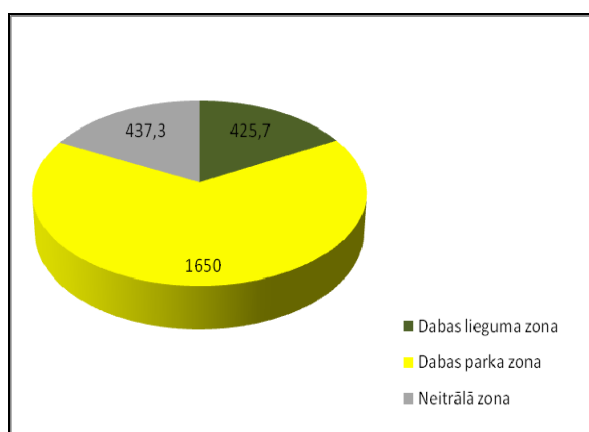
- Iepriekšējā DAP zonējuma izveides pamatojums sniegts ļoti vispārīgi, bez detālas teritorijas novērtēšanas, ko acīmredzot noteica precīzu izpētes datu trūkums par īpaši aizsargājamām dabas vērtībām,
- DAP ieteiktais zonējums pilnībā nesakrīt ar vēlāk IAIN apstiprināto zonējumu,
- IAIN apstiprinātais zonējums veidots plašākā mērogā, aizsargājot pēc iespējas lielākas teritorijas kā ekoloģiski vienotus kompleksus,
- Ierosinātajā zonējumā, balstoties uz teritorijas novērtējumu, kurā tika iesaistīti vairāku nozaru eksperti, funkcionālās zonas tiek precizētas, jo DAP iegūta daudz precīzāka informācija par aizsargājamiem biotopiem un citām dabas vērtībām lokālā mērogā,
- Nosakot funkcionālo zonējumu kā nozīmīgākās ņemtas vērā teritorijas izveidošanas prioritātes – nogāžu un gravu mežu, boreālo mežu, sauso pļavu kaļķainās augsnēs, upju straujteču aizsardzība,
- DAP izstrādē veiktie teritorijas apsekojumi apliecināja, ka nozīmīgākās dabas vērtības ir sastopamas Ventas upes un tās pieteku ielejās, kurās ietilpst upe, paliene, virspalu terases un krastu nogāzes līdz ieleju pamatkrastam, tāpēc DAP iespēju robežās tika noteikts Ventas upes un tās pieteku ieleju pamatkrasts, lai, plānojot funkcionālo zonējumu, šīs teritorijas aizsargātu kā vienotu ekoloģiski nozīmīgu kompleksu,
- Funkcionālās zonas veidotas atbilstoši nosacījumiem tajās no MK noteikumiem nr. 140 “Dabas lieguma “Ventas ieleja” IAIN”,
- Zonu telpiskajā izvietojumā kā nozīmīgi ņemti vērā arī šādi aspekti:
 - zonas nepārtrauktība (viengabalainība),
 - aizsargājамie pļavu biotopi pārsvarā iekļauti dabas parka zonā, jo to uzturēšanai nepieciešama pastāvīga cilvēku saimnieciskā darbība, kuru nereti grūti savienot ar nosacījumiem dabas lieguma zonā,
 - ņemta vērā pēc iespējas precīzāka kartogrāfiskā informācija (kadastrs, meža nogabalu izvietojums u.c.) un dažādu objektu novietojums (ceļš, upe, krasta nogāzes morfoloģija u.c.),
 - cilvēka veidoti objekti piem., ceļi, viensētas, inženierkomunikācijas iekļautas pēc iespējas “vājākā zonā”, taču atsevišķi tās netiek izdalītas, jo visās zonās paredzēts

- atļaut to uzturēšanu, apsaimniekošanu, ekspluatāciju, restaurāciju utt., izņemot DLZ, kurā šādiem objektiem nevajadzētu būt,
- pie Kuldīgas pilsētas, ņemot vērā augsto urbanizācijas pakāpi, apbūvētās platības iekļautas neitrālajā zonā.

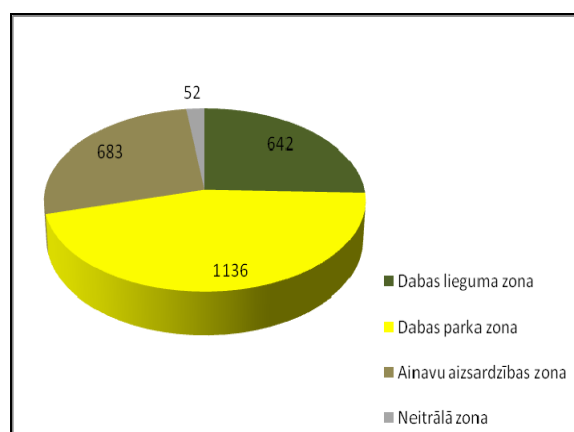
Lai nodrošinātu optimālu teritorijas aizsardzības režīmu, tiek izdalītas četras zonas – dabas lieguma, dabas parka, ainavu aizsardzības un neitrālo zonu (skat 2. tabulu un 4. pielikumu).

2. tabula. Piedāvātā zonējuma salīdzinājums ar spēkā esošo zonējumu

Zona	Spēkā esošais zonējums		Plānotais zonējums	
	Ha	%	Ha	%
Dabas lieguma zona	425,7	17	642	26
Dabas parka zona	1650	66	1107	44
Ainavu aizsardzības zona	-	-	712	28
Neitrālā zona	437,3	17	51	2

Līdzšinējais zonējums (platības ha)

Plānotais zonējums (platības ha)

Piedāvātā zonējuma karte ir pievienota 4. pielikumā.

Dabas lieguma zona

Dabas lieguma zona (DLZ) izveidota 642 ha platībā (26% no teritorijas). Tā ir izveidota, lai nodrošinātu teritorijas bioloģisko vērtību saglabāšanu un samazinātu iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz to attīstību. Nozīmīgākās platības no DLZ iekļautajiem biotopiem aizņem gravu un nogāžu meži, boreālie meži, purvaini meži un pārmitri platlapju meži.

Dabas parka zona

Dabas parka zona (DPZ) izveidota 1107ha (44%) platībā. DPZ izveidota, lai nodrošinātu Ventas un tās pieteku upju ieleju kompleksu aizsardzību, veicinātu tūrisma un dabas izziņas infrastruktūras objektu attīstību, tajā pat laikā pieļaujot noteiktu saimniecisko darbību, kas nepieciešama gan dabas vērtību aizsardzībai (piem., pļavu uzturēšana, straujteču atjaunošana u.c.), gan zemes īpašnieku ilgtspējīgai apsaimniekošanai savās teritorijās un kas nav pretrunā ar dabas vērtību saglabāšanu un teritorijas vides nepārveidošanu.

DPZ pamatā izveidota Ventas upes ielejā, iekļaujot tajā nozīmīgas mežu teritorijas, bioloģiski vērtīgas pļavas, nosakot robežu pa izteiktiem objektiem dabā un upes ielejas augšējo kranti. Izveidotā DPZ nodrošina sekmīgu dabas vērtību aizsardzību un atjaunošanu, saglabājot to pašreizējā bioloģiski kvalitatīvā un ainaviski pievilcīgā stāvoklī, kā arī veicina bioloģiski vērtīgo, upes tuvumā esošo biotopu saglabāšanos un attīstību.

Ainavu aizsardzības zona

Izvērtējot teritorijas dabas vērtības, sociālekonomiskos aspektus un funkcionālo zonu aprobežojumus IAIN, ierosināts izveidot arī ainavu aizsardzības zonu. Tajā galvenokārt iekļauti lielākie lauksaimniecības zemju masīvi ar viensētām, kur zemju apsaimniekošanai būtiski tiek samazināti dažādi aprobežojumi, un urbanizētas teritorijas Kuldīgas pilsētas teritorijā un tuvākajā apkārtnē, kuras ir nozīmīgs rekreācijas resurss. Jāpiezīmē, ka ainavu aizsardzības zonas izveide ierosināta jau iepriekšējā DAP lielākajā daļā (66%) lieguma teritorijas, taču sagatavojot IAIN visa šī teritorija iekļauta dabas parka zonā bez zinātniskā pamatojuma.

Ainavu aizsardzības zona (AAZ) izveidota 712 ha (28%), lai saglabātu teritorijai raksturīgo ainavu, samazinātu ietekmi uz upju ieleju ekosistēmu, veicinātu dabas vērtību kompleksu saglabāšanu un nodrošinātu teritorijas ilgtspējīgu un sabalansētu (tūrisma, rekreācijas, lauksaimniecības, mežsaimniecības attīstīšana) izmantošanu. Ainavu aizsardzības zonā ietilpst teritorijas, kuras pārstāv gan raksturīgas apvidus ainaviskās vērtības, gan upes ielejai pieguļošās teritorijas, kuras veido buferzonu ap to, nodrošinot piemērotu dzīves vidi un bioloģisko vērtību aizsardzību upes ielejā. AAZ lielākoties atklāto teritoriju aizsardzībai saglabājama un attīstāma lauksaimnieciskā darbība, kura nodrošinās ainavu saglabāšanu.

Ainavu aizsardzības zonā vēlams saglabāt esošo zemes izmantošanas struktūru, saglabājot tajā lauksaimniecības un mežu teritoriju lielo īpatsvaru. AAZ teritorijā nav pieļaujams attīstīt lielus teritoriju fragmentējošus ainavas elementus - karjerus, lielceļus, daudzstāvu apbūvi utt. AAZ iekļautas arī teritorijas Kuldīgas pilsētā, kuras pamatā paredzētas tūrisma un rekreācijas

Neitrālā zona

Neitrālā zona (NZ) izveidota 52 ha (2%) platībā. NZ iekļautas Kuldīgas pilsētā un blakus tai blīvi apbūvētās teritorijas. Šīs teritorijas ierosināts izslēgt no dabas lieguma, taču līdz robežu grozījumiem tās iekļaujamās neitrālajā zonā.

3. tabulā ir apkopoti dati par aizsargājamo biotopu platībām dažādās funkcionālajās zonās.

3. tabula. Aizsargājamo biotopu platības un to procentuālais sadalījums pa funkcionālajām zonām

<i>Biotopu veids</i>	<i>Platība</i>	<i>% no lieguma teritorijas</i>	<i>DLZ</i>	<i>% no biotopu grupas plat.</i>	<i>DPZ</i>	<i>% no biotopu grupas plat.</i>	<i>AAZ</i>	<i>% no biotopu grupas plat.</i>	<i>NZ</i>	<i>% no biotopu grupas plat.</i>
Meža biotopi	329.1	13.1	261.4	87.3	64.2	21.5	3.6	1.1	0.1	0.03
Pļavu biotopi	78.6	3.1	22	28.0	46.7	59.4	9.9	12.6	0	0.00
Straujteču biotopi	100.9	4.0	0.3	0.3	30.3	30.0	70.3	69.7	0	0.00
Aizsargājamie biotopi kopā	508.6	19.1	283.7	59.3	141.2	25.5	83.8	17.5	0.1	0.02

Pēc precizētiem datiem – meži dabas lieguma teritorijā aizņem 1353 ha jeb 54% lieguma platības, no tiem 329,1 ha ir aizsargājami meža biotopi (23,6% no visiem mežiem liegumā). Īpaši aizsargājamo meža biotopu sadalījums pa zonām attēlots 4. tabulā.

4. tabula. Meža biotopu platības attiecībā pret mežu platībām un procentuālais sadalījums pa zonām

Meža biotopa veids	Platība	% no mežu platības	DLZ	% no biotopu veida plat.	DPZ	% no biotopu veida plat.	AAZ	% no biotopu veida plat.	NZ	% no biotopu veida plat.
Boreālie meži	192.4	13.8	151.5	78.7	39.5	20.5	1.6	0.8		
Nogāžu un gravu meži	110.9	8.0	90.2	81.3	19.8	17.9	0.9	0.8		
Purvaini meži	10.4	0.7	9.8	94.2	0.6	5.8	0	0.0		
Pārmitri platlapju meži	15.4	1.1	9.9	64.3	4.3	27.9	1.1	7.1	0.1	0.65
Meža biotopi kopā	329.1	23.6	261.4	79.4	64.2	19.5	3.6	1.1	0.1	0.03

Meža biotopu kontinuitāte ir pārtraukta jau pagājušā gadsimta sākumā vai vēl agrāk, intensīvi izmantojot meža resursus. Jāuzsver, ka no vaskulāro augu dabisko meža biotopu speciālajām sugām visā lieguma teritorijā reģistrētas tikai 2 sūnaugu sugas (*Trichocolea tomentosa*, *Scapania nemorea*), kuras vairāk ir saistītas ar avoksnāju biotopu, ne meža biotopu, bet no indikatoraugiem – 2 vaskulāro un 7 sūnaugu sugas. Neviena no šīm sugām nav plaši izplatīta, tās visas ir sastopamas tikai nogāžu un gravu mežos. Meži nedaudz attālāk no Ventas un tās pieteku krastiem (pēc apstākļiem spriežot, kādreiz Nogāžu un gravu meži ir bijuši daudz lielākās platībās) ir tik lielā mērā ietekmēti, ka to atjaunošana dabiskā ceļā nav iespējama. Lieguma teritorijā dominējošie priežu meži (61%) un egļu meži (12,3%) ir ar minimālu augu sugu daudzveidību (nav paredzama augu sugu daudzveidības palielināšanās arī pārtraucot mežsaimniecisko darbību, jo sausiem un vidēji mitriem skuju koku mežiem tā nav raksturīga), tāpēc saimnieciskās darbības ierobežošana, izvēloties dabas lieguma statusu, būtiski nepalielinās reto un īpaši aizsargājamo augu sugu skaitu, bet aizsargājamo biotopu platība, kas virs upes ielejas var būt tikai boreālo mežu biotops, palielināsies ne ātrāk kā pēc ~50 gadiem, jo pašreiz šiem mežiem nav ne potenciālam dabiskajam meža biotopam atbilstošs vecums, ne struktūras elementi, ne sugu daudzveidība.

Upju straujteces, Dūnaini upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju, Eitrofas augsto lakstaugu audzes un visi Ventas ielejā konstatētie aizsargājami pļavu biotopi neprasa stingrāko aizsardzības režīmu – neiejaukšanos (kopā 6 biotopu veidi). To aizsardzības kvalitāte nemainās atkarībā no aizsargājamās teritorijas statusa. Šiem biotopiem ir vēlama vai pat nepieciešama aktīva apsaimniekošana, kas vienlīdz efektīvi realizējama dabas parka ietvaros jebkurā no tā zonām.

No kopējā vaskulāro augu sugu skaita Ventas ielejā ~25% ir ar meža biotopiem saistītas sugas, **47% - pļavu sugas**, 11% - purvu (tai skaitā avoksnāju) sugas, 4% ūdensaugi, bet ~13% ir sugas ar ļoti plašu ekoloģisko amplitūdu, nezāles, dārzeņbēgļi un adventīvie augi. Sūnaugu sadalījums pa galvenajām ekoloģiskajām grupām sekojošs: meža biotopos ~39% no liegumā sastopamajām sugām, **purvos – 39%**, uz iežu atsegumiem un akmeņiem – 16%, bet ~6% sugu ir ar ļoti plašu ekoloģisko amplitūdu, ar pļavām vai pionieraugu sabiedrībām saistītas sugas. Salīdzinot ar atbilstošo biotopu grupu aizņemto platību, jāsecina, ka meža biotopi nav bioloģiski daudzveidīgākie objekti, pie kam lielākais (gan vaskulāro, gan sūnaugu) sugu skaits ir saistīts ar **Nogāžu un gravu mežiem**.

Pieteikuma iesniedzējs *SIA Estonia, Latvian & Latvian Environment*.....

paraksts

Vārds, uzvārds:

Datums:

Adrese:

Tālruņa numurs:

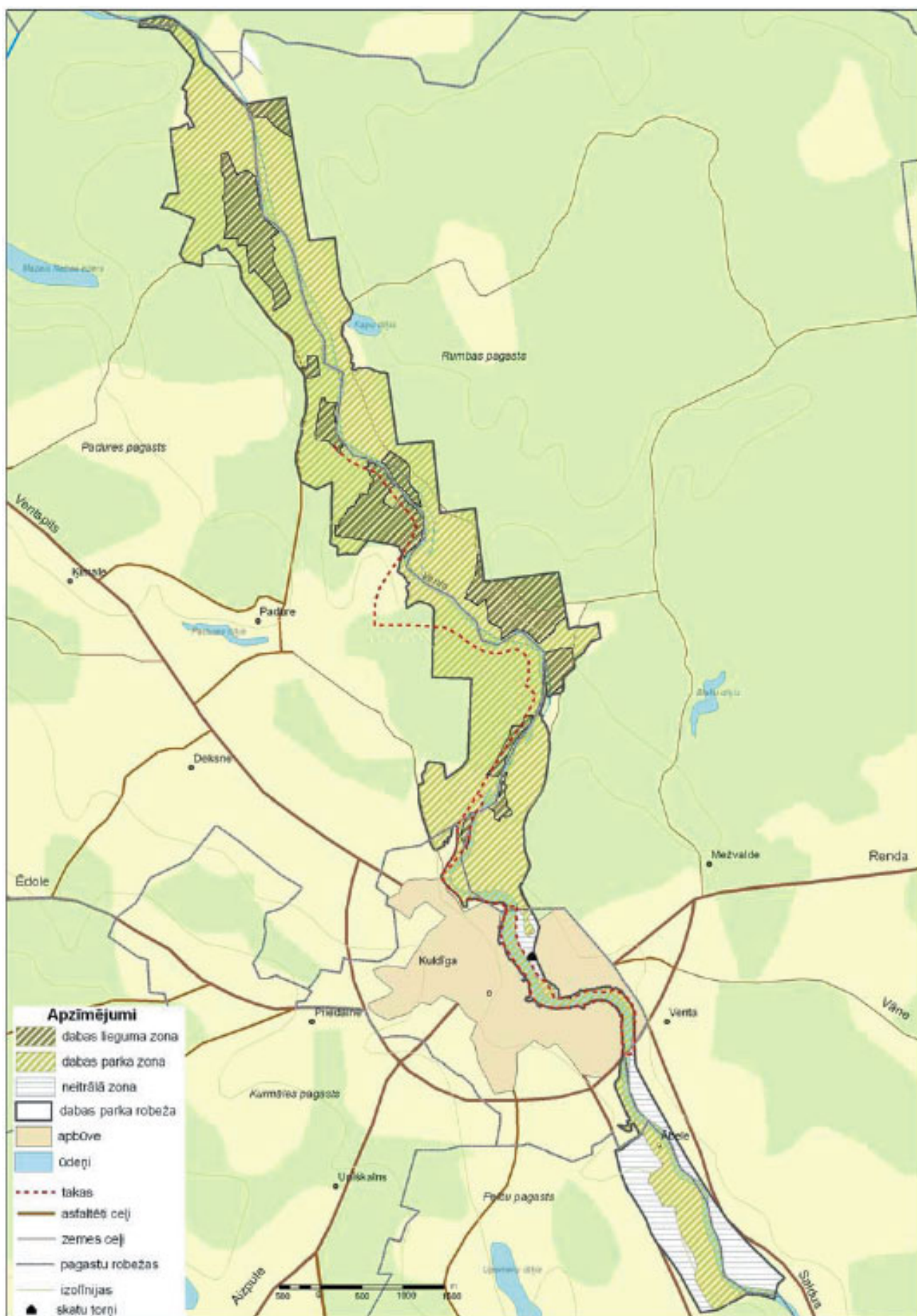
E-pasta adrese: elle@environment.lv

PIELIKUMI:

- 1. pielikums.** Spēkā esošais zonējums
- 2. pielikums.** Īpaši aizsargājamo biotopu karte, kura tapusi dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā 2009. un 2010. gadā.
- 3. pielikums.** Dabas liegumā “Ventas ieleja” atrodamās retās un īpaši aizsargājamās augu sugas un to sastopamība aizsargājamajos biotopos.
- 4. pielikums.** Piedāvātā zonējuma karte
- 5. pielikums.** Piedāvātā zonējuma un aizsargājamo biotopu un sugu karte

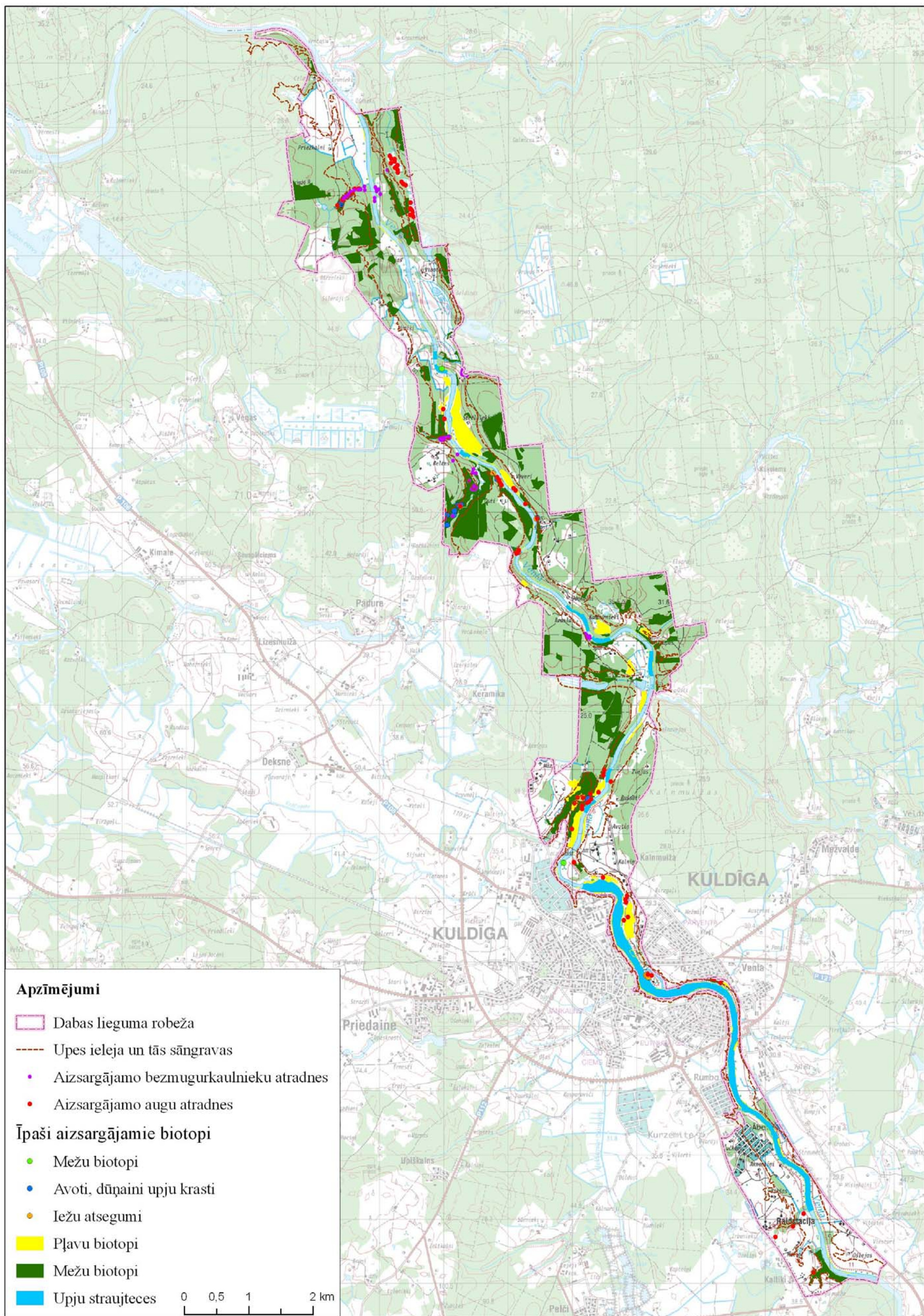
1. pielikums.

Spēkā esošais zonējums dabas liegumā „Ventas ieleja”

2. pielikums.

Dabas lieguma „Ventas ieleja” īpaši aizsargājamo biotopu karte

3. pielikums

***Dabas liegumā “Ventas ieleja” atrodamās retās un īpaši
aizsargājamās augu sugas un to sastopamība aizsargājamajos
biotopos***

N.p. k.	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	SG	ES	ĪAS	MIK	Biotops
Vaskulārie augi							
1.	<i>Alliaria petiolata*</i>	Ārstniecības ķiplocene	3				(gandrīz tikai 9180*, vai vismaz upes ieleja)
2.	<i>Allium scorodoprasum</i>	Ķiploku sīpols	3				visas aizsargājamās pļavas
3.	<i>Allium schoenoprasum*</i>	Maurloks	3				(6450)
4.	<i>Allium ursinum*</i>	Laksis	3		1	+	(9180*)
5.	<i>Allium vineale</i>	Vīnkalnu sīpols	3				6210
6.	<i>Arctium nemorosum</i>	Birztales diždadzis	1		1		9180*
7.	<i>Asplenium ruta-muraria*</i>	Mūru sīkparade	1		1		(8210)
8.	<i>Carex brizoides</i>	Vizuļu grīslis	2		1	+	9180* un arī citur, bet upes ielejā
9.	<i>Carex paupercula</i>	Palu grīslis	3		1	+	7140
10.	<i>Coeloglossum viride*</i>	Zaļā dobziņe	2		1	+	(aizsarg. pļavas)
11.	<i>Corydalis cava*</i>	Dobais cīrulītis	1		1	+	(9180*)
12.	<i>Corydalis intermedia*</i>	Vidējais cīrulītis	2		1	+	(9180*)
13.	<i>Crepis mollis*</i>	Mīkstā cietpiene	2		1	+	(aizsarg. pļavas)
14.	<i>Cucubalus baccifer</i>	Melnodze	3				6430
15.	<i>Dactylorhiza baltica</i>	Baltijas dzegužpīrkstīte	4		1		aizsarg. pļavas u.c.
16.	<i>Dactylorhiza incarnata *</i>	Stāvlapu dzegužpīrkstīte	4		1		(aizsarg. pļavas, var būt arī citur)
17.	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Plankumainā dzegužpīrkstīte	4		1		7140, teorētiski var būt arī pļavās
18.	<i>Gentiana cruciata*</i>	Krustlapu drudzene	3		1	+	(aizsarg. pļavas)
19.	<i>Gymnadenia conopsea*</i>	Odu ģimnadēnija	4		1		(aizsarg. pļavas)
20.	<i>Hammarbya paludosa</i>	Purva sūnene	3		1		7140
21.	<i>Herminium monorchis*</i>	Vienguma hermīnija	2		1	+	(aizsarg. pļavas)
22.	<i>Huperzia selago</i>	Apdzira	4		2		dažādi mitri meži, ne vienmēr aizsargājams biotops
23.	<i>Inula britannica</i>	Britu staģe	3				8210, teorētiski arī 3270
24.	<i>Laserpitium latifolium</i>	Platlapu bezgale	3				kontaktjoslas, var būt saistīts gan ar 9180*, gan aizs.

N.p. k.	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	SG	ES	ĪAS	MIK	Biotops
							plāvām
25.	<i>Lathyrus niger</i>	Melnā dedestiņa	3		1	+	9180*
26.	<i>Liparis loeselii</i>	Lēzela lipare	3	II	1		7140
27.	<i>Lycopodium annotinum</i>	Gada staipeknis	4	V	2		dažādi meži, ne vienmēr aizsargājams biotops
28.	<i>Lycopodium clavatum</i>	Vālišu staipeknis	4	V	2		dažādi mitri meži, ne vienmēr aizsargājams biotops
29.	<i>Orchis mascula</i> *	Vīru dzegužpuķe	3				(aizsarg. pļavas)
30.	<i>Orchis militaris</i> *	Bruņcepuru dzegužpuķe	3		1	+	(aizsarg. pļavas)
31.	<i>Orchis morio</i> *	Zalkšu dzegužpuķe	1		1	+	(aizsarg. pļavas)
32.	<i>Orchis ustulata</i> *	Deguma dzegužpuķe	2		1	+	(aizsarg. pļavas)
33.	<i>Orobancha pallidiflora</i>	Bālziedu brūnkāte	3		1	+	aizsarg. pļavas
34.	<i>Platanthera bifolia</i>	Smaržīgā naktsvijole	4		1		aizsarg. pļavas, bet arī citi biotopi
35.	<i>Polygonatum verticillatum</i> *	Mieturu mugurene	3		1	+	(9180*)
36.	<i>Ranunculus bulbosus</i>	Sīpoliņu gundega	3		1	+	6210
37.	<i>Ranunculus lanuginosus</i> *	Villainā gundega	3		1	+	(9180*)
38.	<i>Rosa coriifolia</i>	Ādlapainā roze	3		1		kontaktjoslas, dažādi biotopi
39.	<i>Rosa mollis</i>	Mīkstā roze	3		1		kontaktjoslas, dažādi biotopi
40.	<i>Scrophularia umbrosa</i>	Spārnainā cūknātre	2		1		6430, 7160
41.	<i>Serratula tinctoria</i> *	Krāsu zeltlape	3		1	+	(aizsarg. pļavas)
42.	<i>Seseli libanotis</i>	Kalnu briežsakne	3				6210
43.	<i>Stellaria crassifolia</i>	Biezlapu virza	3				3270, 7160
44.	<i>Trifolium dubium</i>	Sīkais āboliņš	3				pļavas, var būt arī ārpus aizs. biotopa
Sūnaugi							
1.	<i>Cinclidium stygium</i>	Tumšā pinkaine	2				7160
2.	<i>Drepanocladus revolvens</i>	Atrotītā sirpjlapē	2				7160
3.	<i>Gyroweisia tenuis</i>	Tievā gredzenvēcelīte	3		1		8220
4.	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Spīdīgā āķīte		II	1		7160
5.	<i>Helodium blandowii</i>	Blandova purvspalve	2				7160
6.	<i>Jamesoniella</i>	Rudens džeimsonīte	3				9180*, bet var būt

N.p. k.	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	SG	ES	ĪAS	MIK	Biotops
	<i>autumnalis</i>						arī ārpus aizs. biotopa
7.	<i>Lophocolea minor</i>	Mazā sekstīte	3				8220
8.	<i>Meesia triquetra</i>	Trīsrindu mēzija	1		1		7160
9.	<i>Metzgeria furcata</i>	Dakšveida mecgērija	2				9180*, bet var būt arī ārpus aizs. biotopa
10.	<i>Moerckia hibernica</i>	Īrijas merkija	1		1		7160
11.	<i>Odontoschisma denudatum</i>	Kailā apaļlape			1	+	9180*, bet var būt arī ārpus aizs. biotopa
12.	<i>Paludella squarrosa</i>	Spurainā dzīparene	2		1		7160
13.	<i>Philonotis calcarea</i>	Kaļķu avoksne	2		1		7160
14.	<i>Philonotis marchica</i>	Pļavas avoksne	0				7160
15.	<i>Preissia quadrata</i>	Kvadrātiskā preisija	2				8220
16.	<i>Pseudocalliergon trifarium</i>	Apaļlapu dumbrene	1		1		7160
17.	<i>Scapania nemorea</i>	Birztalu lāpstīte	1		1	+	9180* ar strautu
18.	<i>Tortula lingulata</i>	Mēlītes vijzobe	3		1		8220
19.	<i>Trichocolea tomentella</i>	Tūbainā bārkstlape	2		1	+	7160

Saīsinājumi:

SG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā grāmatā

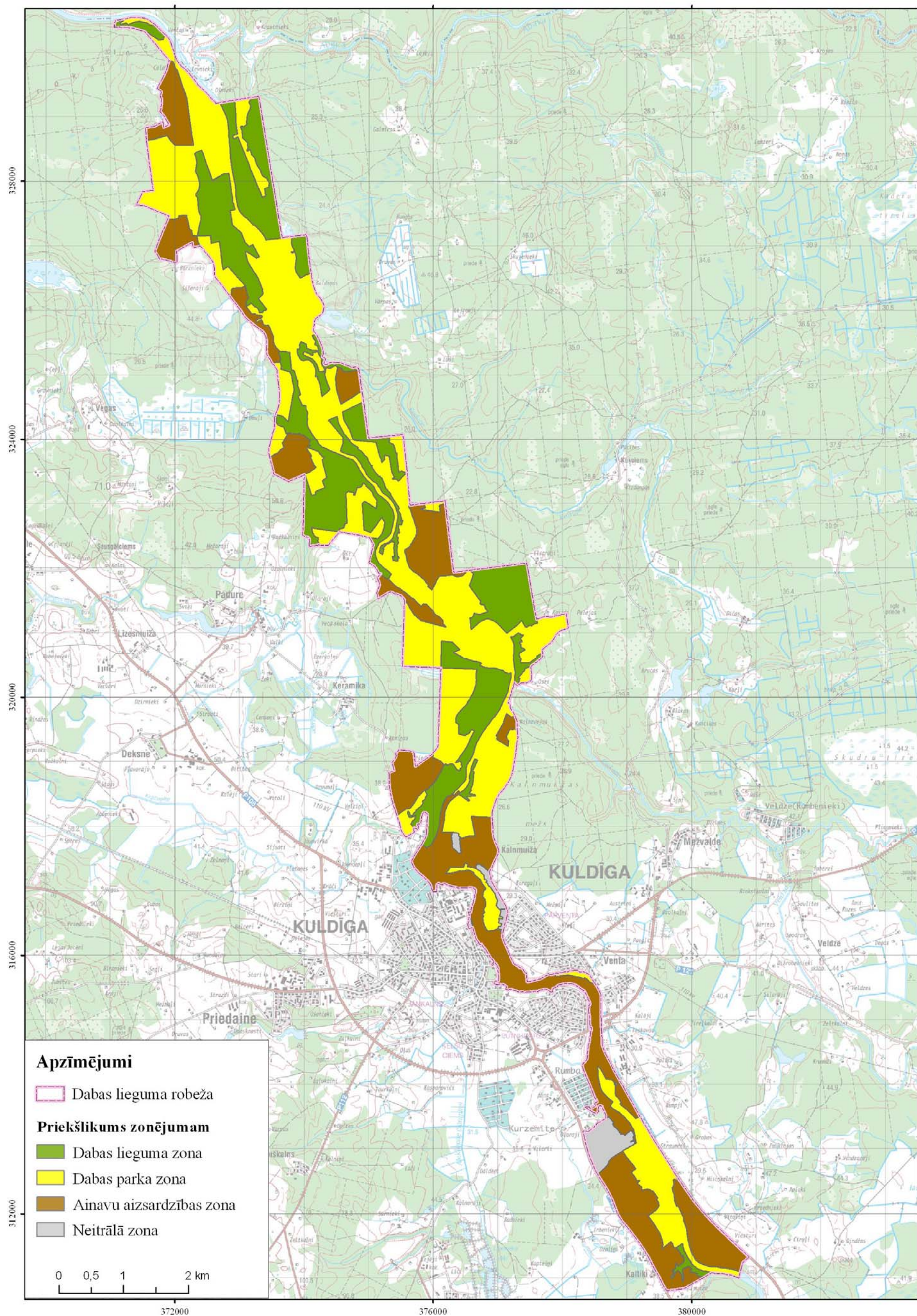
ES – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992) Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. **II** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana. **V** pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru iegūšana un ekspluatācija dabā var būt pieļaujama.

ĪAS – īpaši aizsargājama suga (MK noteikumi Nr. 396. "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu", 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004. Cīpari 1 un 2 apzīmē 1. vai 2. pielikumu)

MIK – sugas aizsardzības nodrošināšanai var dibināt mikroliegumus (MK noteikumi Nr. 45. „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”, 30.01.2001., grozījumi 31.05.2005.)

* – sugas, kuras 2009.g. nav konstatētas

4. pielikums
Piedāvātā zonējuma karte

5. pielikums
Piedāvātā zonējuma un aizsargājamo biotopu un sugu karte

